

CARL JONAS LOVE ALMQVIST

Det går an

(1839)

5

ÅTTONDE KAPITLET

Se dig omkring och var glad i uppsynen! Jag ville hava den hemliga glädjen, att när du åker fram på gatan, varannan flicka må stanna och tänka: ”kors, en så vacker officer där far!”

10

Historien och geografin, som alltid räcka varandra handen, måste även här hjälpa varann; så att när den förra sist drog sig hastigt undan och viker tillbaka, börjar den senare tala, och talar på följande sätt: Vägen emellan Mariestad och Lidköping räcker ända ifrån Mariestad till Lidköping. Denna väg började de bägge resande straxt befara morgonen därpå, så fort de doppat sina skorpor i ett par vackra äkta koppar.

15

Västergötlands geografi må säga allt vad hon vill och behagar om södra Vänerstranden; det vissa är, att om man icke ser på vägen, som stryker fram här, så förekommer den ögat alls icke obehaglig. När de bägge resande hunnit till Bresäter, sade Albert: ”Nu beror det på, om vi framåt Forshem skola taga den gudomliga vägen över Kinnekulle, som går genom norra delen av Österplana, så Medelplana och Källby: På vilken väg vi komma förbi Hönsäter, Hällekis och Råbäck – ”

25

Råbäck? jag har hört omtalas Råbäck? jag har icke varit där förr, fortfor Sara, men varföre skulle jag nu dit, då *hon* icke mera bor där?

30

”Vilken hon?”

Där har en ängel bott, men som nu flyttat till Vättern.

”Fru – jag vet – jag minns icke rätt namnet.”

Jag har icke heller sett henne, fortfor Sara; men bodde hon ännu kvar på Råbäck, så skulle jag önska taga den vägen. Goda, förträffliga böcker har hon lånat moster Gustava i Lidköping, och dem hava vi bägge läst tillsammans på mellanstunder.

5 ”Dem vill också jag läsa!” utropade sergeanten.

Du skall – men –

”Ja, den andra vägen vi kunna välja, fortfor han, går däremot ned åt enebacken, öster och söder om Kullen, genom Skälvum, förbi Husby, och så. Vilkendera skola vi taga?”

10 Huru skall jag kunna avgöra det? det förstår jag mig icke på.

”Men du skall veta, Sara, att Hällekis hör till de utmärktaste ställen i Västergötland; det förtjänade väl att fara den vägen.”

Om du vill. Och är där stora hus och byggnader, så förtjänade det nog att göra sig bekant på stället; det kunde en
15 gång löna sig.

Litet förstämnd revade sergeanten in sitt samtals poetiska segel; han hade icke nu på några dagar hört yrkets angelägenheter omtalas, men märkte genast, att de voro i antågande. Och huru kunde han vara ledsen på henne för det? Likväl ville han
20 ej, att så gudomliga platser, som Hönsäter, Hällekis och Råbäck, skulle uppoffras till mål för blotta glasmästarönskningar: han beslöt således att taga den prosaiska stråten över Enebacken, lämnande Kullen till höger.

”Hon har dock varit högre stämnd,” fortfor sergeanten för
25 sig; ”ja, ett par dagar! och hennes talämnens, ehuru väl alltid sig lika vad klokheten beträffar, hava dock ej ständigt haft smak av en gesäll i fruntimmerskläder. Stackars, goda, oskyldiga flicka!” tillade han med en knappt återhållen tår; ”goda, älskade! huru orätt bedömer jag dig? är det icke rätt väl, att du är så förnuftig?
30 Du skall ärligt och förträffligt kunna sköta dig och de di – ”

Han ryckte till hästarna, likasom en hastig skrämsel
 påkommit, och han fruktade de skulle fara av någonstans; men
 han hämtade sig och fortfor inom sig: Allt vad jag kan spara och
 avlägga, skall jag giva dem, och det såsom en fullkomlig, en ren
 5 gåva, så där som hon vill hava det, utan all inblandning ifrån
 min sida (om icke medelst fria råd), huru hon därmed må
 hushålla. Men, gode Gud! mina skall jag kalla dem: det skall,
 det måste, det vill jag bestämt!

”Det skall du, och det blir min himmelska glädje, att höra
 10 dig säga så.” – Albert for förskräckt åt sidan vid dessa Saras
 sakta uttalade ord. hade han glömt sig i sin svärmiska utsikt
 ända därhän, att han talat högt och förrått sina innersta tankar?

”Räds icke, Albert; dina viskningar, dina allratystaste
 viskningar till dig själv, hör jag; ty jag är så, att jag hör.”

15 Store Gud! vem är du då? kan du mera än andra?

”Du kör så bra och galant, Albert; jag älskar dig.”

Du älskar mig, men du svarar mig icke?

”På vad skall jag svara?”

Huru kunde du höra nyss, vad blott min själ darrande
 20 tänkte?

”Jag älskar din själ, därför hör jag din själs ord.”

Vad?

”Det vill säga, jag förstår dig. Jag begriper dina tankar: till
 och med vad du grubblade på nyss förut – ”

25 Vad? om yrket?

”Jaja – Albert – ett fönsterglas är icke så föraktligt, som du
 tror, Albert. Det skyddar dig om vintern emot kölden ute, och
 giver dig likväl ljus med detsamma. Det mesta i livet är annars
 så, att om det värmer, sker sådant icke utan med mörker, eller
 30 om det lyser, så sker detta sällan utan med köld. Ett fönster
 allena – märk väl, min Albert – ger ljus utan att låta köld

inströmma; och det håller värmen inne, med bibehållande likväl av ljus tillika. Så är ett fönster beskaffat, och det betyder mera, än mången fattar. Därföre skall du icke förakta fönster, och icke förakta Saras yrke, varmed hon har fött sig och alla i Lidköping, 5 dem hon kan hava haft att bistå – och skall så hädanefter – och även dig, Albert, om du kommer i nöd.”

Nej, Sara, det skall du aldrig behöva. Flit! en stor flit i mitt yrke – ty också jag har ett yrke! – älskade, goda flicka, nu känner jag, likt en himmel, vad det är att vara flitig – jag skall och vill 10 *förtjäna!* – detta ord, som förr lät så lumpet i mina öron? *förtjäna* vill jag! arbeta och därmed hjälpa ej blott mig, men – alla i Lidköping, dem jag kan hava att bistå. Yrke och flit – du, Sara, har lärt mig de rätta orden! Han tog hennes hand.

Geografien är en stackare, som ständigt låter överrumpla 15 sig av historien. Var var det nu, som den senare tog sitt nya övertag igen? Jo, på vägen åt Enebacken. Så tag då vid där och håll sedan uti dig, geografi!

Enebacken – och så får man Holmestads, Götenes, Skälvums kyrkor, och till och med Vettlösa på litet avstånd åt 20 vänster: förlåt, Vättlösa heter det. Sedermera kommer man så, att man ser Husby och till och med Kleva kyrkor uppåt kullen till. Vidare råkar ögat inom kort Broby kyrka, Källby kyrka, Skeby kyrka – det var obegripeligen så mycket kyrkor!

Men nu är det slut. Ett stort öppet vatten möter till höger 25 och slår den åkandes blick med en tjusande förfäran: han fruktar få hela Vänern över sig, åtminstone inpå hjulnaven, och tvivlar icke att den sank, gula sandstrand, han åker på, legat under böljan en gång. Vänern är en fé, som dragit sig litet undan: vem vet, om hon icke hastigt och oförtänt kommer på 30 en och tar igen sina gamla rättigheter? I synnerhet vid nordanstorm är detta fruktansvärt.

I dag teg vinden och böljan log. Sara satt i varje ögonblick anande att få se sitt Lidköping. Hon kände de ljuvaste inre minnen.

För en sak måste dock historien tillåtas att redogöra: det är för den besynnerliga lyckan de hela vägen rönt, att få parvagn.

5 Ty eljest pläga kärror hota de flesta resande, som icke komma på egna hjul eller stå på egen botten i vagnarna. Kärror äro stundom stygga att åka på. Det var således en mild skickelse, som förfogat här; och kanske ligger närmaste förklaringen i det, som medici själva – vilke annars aldrig befatta sig med ödet –
10 påstå om naturen, nämligen att hon har en utmärkt och enskild omvårdnad om kvinnan; att hon nästan är skygg att skada henne; är vördnadsfull, undvikande, aktsam. Detta är en mystisk, men en helig tanke. Måtte därför också människan vika lika vördnadsfullt undan: må vi knäböja för en himmel,
15 som okänd – misskänd – står omkring oss, så nära, så god, så hemlighetsfull, så glömd, och likväl så ständig.

Lyckan att få parvagn kom för dessa resande ofta därav, att när Albert såg hästarna vara goda, brydde han sig icke om att fordra skjutsbonde, utan körde ensam; vilket bönderna, när de
20 se sig få ordentliga åkande, gärna gå in på och tacka för. Så hade nu sergenten och hon farit ensamma hela tiden.

Lidköping kom. De började åka på stadens första gata, bred, stor, bra; men litet ojämnt stenlagd. ”Bästa Albert, låt mig stiga av här, detta är mitt barndomshem: jag skulle vilja gå till
25 fots härinne. Du kan köra, jag går ensam.”

Nej, jag stiger också av, går bredvid och kör.

”Icke! det ser illa ut. Och så tillika, Albert, en annan sak. Åk du ensam fram till källaren bortom torget. Jag går hem till mitt hus: jag vill komma dit ensam först. Jag vill se huru det är
30 med min stackars mor.”

Även jag vill se henne.

”Nej, Albert. Om hon ännu lever, skulle hon känna en fasa vid din anblick. Det vill jag icke.”

Min Gud! vad säger du?

”Ty du skulle omöjligen kunna undvika att förråda dig. Du
5 skulle uppföra dig så emot mig, att hon i dig skulle ana en friare: hon skulle skälva vid föreställningen att i dig se sin dotters blivande man. Jag skulle få svårt att övertyga henne om, det du aldrig i världen skall bli – ”

Ha!

10 ”Frukta dock intet, goda Albert. Du skall snart komma hem till oss, och du skall få bese de rum, du ämnar hyra. Men vänta tills jag låter kalla dig. Kör nu gatan rätt fram: det är icke svårt att hitta här i Lidköping. Utan avvikningar kommer du rätt så bort till den där bron, som vi talat om, över Lidan – den där, du.”

15 Ha!

”Den åker du över; men betrakta utsikterna till höger och vänster, ty skönare flod än Lidan rinner ej genom en stad. Litet längre fram, samma väg, kommer du till torget. Ett större torg finns icke i världen: kör rakt fram över det till mynningen av
20 gatan längst bort åt vänster. Den gatan går åt en annan tull, varifrån vägen löper till Göteborg. När du nu kommer på den gatan, blott till nästa tvärgränd ifrån torget, så ligger källaren där i hörnet. Tag in på den, låt bära upp alla våra saker; tag en kammare för din räkning över natten, eller tills jag låter kalla
25 dig. Jag skall hemifrån skicka en av lärpojarna efter mina saker: du känner väl dem åtskils?”

Det står väl icke S. V. på alla: men jag skall försöka.

”Du är tankspridd, goda Albert. När du kommer fram, så ät litet, stärk dig, och tänk icke så mycket på mig. Du känner väl
30 igen dina egna saker åtminstone? Allt vad som icke är ditt, det är mitt – och låt pojken hämta det.”

Vad som icke är ditt, det är mitt!

”Men – var icke förstämd, icke blek! Du är i en hygglig stad, skall du veta. Se på människorna, när du far genom gatorna: du skall märka, att nästan var flicka här är behaglig –
 5 det är Lidköping utmärkt för – jag är ibland de allra obetydligaste. Se dig omkring och var glad i uppsynen. Jag ville hava den hemliga glädjen, att när du åker fram på gatan, varannan flicka må stanna och tänka: ”kors en så vacker officer där far!”

Sergeanten nickade ett tämligen muntert avsked åt Sara,
 10 som stigit av. Han körde framåt, långsamt likväl, och såg sig ofta om på sitt gående resesällskap.

”Du kör för simpelt,” sade hon vinkande. ”Det går icke an för en karl.” Han slog då till en frisk klatsch i luften, hästarna foro av. Sara Videbeck gick ensam.

15 Hon vek ned åt en gata utmed ån: gatan, som förde hem till hennes boning. Det var icke sent på kvällen, dock redan afton; flera skyar i långsträckta, söndertrasade och oförklarliga skepnader drogo här och där fram över valvet; till regn liknade det sig likväl icke. Solen skämtade nere ur västern med de
 20 allvarsamma, betänkliga, ljusgrå, tunna skygestalterna.

Fotgängerskan stannade vid en tvärgata, emedan folk kom gåendes, och hon sökte i dem igenkänna bekanta. I småstäder veta nästan alla människor till varandra. Sara märkte även vilka dessa voro; men, inbegripna i djupt samtal och på tämligt
 25 avstånd ifrån henne, varseblevo de henne icke. Hon undrade på deras åtbörder, pekningar och huvudvändningar. Men då de gingo förbi, steg också hon framåt vidare och närmade sig till nästa hörn. Här stannade hon åter tvärt, ty en likprocession kom. Vördnaden för sådant hade alltid hållit henne tillbaka; huru
 30 mycket mera nu då hon med häpnad och bestörtning i denna procession igenkände sin egen verkgesäll, gående svartklädd:

några av de äldre lärpojckarna jämte andra bekanta buro en likkista. Det var hennes mors! därpå kunde hon icke tvivla.

Bröstets förfärliga rörelse, andedräktens uppror bjöd hon till att dämpa; ty ett oskickligt uppträde på gatan måste
 5 undvikas! Resklädd och utan allt svart i sin dräkt ville hon ej visa sig. ”Min mor? min mor! får jag aldrig mer se ditt ansikte?” utropade hon, vred sina händer och drog sig ännu närmare in i det hörn, där hon stod, för att låta det sorgliga tåget komma förbi. Hon tyckte sig höra klockaren till sin granne i
 10 processionen dovt mumla orden: ”förlidna söndagsnatt”.

De allvarsamma vandrarna märkte henne icke. Men när kistan hunnit om den tyst gråtande, fördolda dottren, blev det omöjligt för henne att fortsätta sin egen vandring till hemmet. Hon såg, att processionen vände sig fram åt kyrkan till. Om det
 15 var begravning eller blott bisättning, kunde hon icke veta; men hon drogs oemotståndligt att på avstånd följa. Allt var henne ännu oredigt, hemskt, alltför hastigt överraskande: att se sin mor, åtminstone röra hennes kista med sin mun, innan hon nedsänktes, det var en nödvändighet.

20 ”Förlidna söndagsnatt?” stavade hon tillsammans i sina tankar. ”Var var jag då? i torsdags reste jag ifrån Stockholm. Hade resan icke fördröjts – hade icke – om – så kunde vi – så kunde jag redan i söndagsaftons hava varit hemma. Nu är det onsdag! var voro vi söndagsnatten? Var? På Bodarne,” svarade
 25 hon sig själv.

Lidköpings kyrka är till belägenheten olik Mariestads däruti, att då den senare ligger särdeles högt, behärskande hela staden och är synlig överallt, så står däremot Lidköpings i ett hörn av sin stad, visserligen så, att hon på avstånd märkes – ty
 30 hon är likväl en anseelig byggnad – men icke så, att hon genast och över allt tar ögat i anspråk. Hon har icke fått sitt läge utmed

själva Vänern, såsom Mariestads kyrka, men är omgiven av en mycket lummigare, dunklare, innerligare kyrkogård.

Sara ville desto mindre nalkas tåget, som fruntimmer aldrig gå med i sådana; och de, som höra till sorgen, visa sig i synnerhet icke ute, och minst på kyrkogården, vid det avgörande tillfället. Men Sara måste till kyrkogården! Var ändamålet att nu sänka ned i jorden den älskades stoft, så måste hennes syn, skärpt så mycket som möjligt, söka följa denna färd till dess sista märkbara ögonblick.

Hon fann med rörelse, att stadens ringaste präst blivit den, som man ombetrott och kallat till utförande av förrättningen. Kistan gick omvärd av de människor, som varit glasmästar-änkans arbetare på verkstaden, och vilka, sällan vana att gå i svart, nu syntes dåligt utstyrda i till en stor del lånade, åtminstone urvuxna kläder. Men allas ansikten hade, då Sara såg dem träda förbi, burit spår av blekhet, insjunkenhets: ”hava de farit så illa under de tre veckor jag varit hemifrån? nej! det måste betyda sorg eller andakt”, hoppades hon. Kistan befann sig redan långt inne på kyrkogården, då dottren med vacklande steg även försökte att våga sig ditin.

Hon blickade runt omkring därinne. Ingen människohop fanns samlad, i vilken hon kunde blanda sig, för att på detta sätt våga nalkas närmare till den uppkastade jordhög, varpå hennes stirrande ögon stodo. Hon drog sig således avsides bort till en hög gravsten, under ett träd. Bakom den skymd själv, kunde hon ändå få åse sin mors sista – enda – heder. En matt ringning börjades med kyrkans minsta klocka, prästen uppslog handboken, klockaren tog upp sin psalmvers.

Vid dessa ljud sjönk Sara på knä i gräset vid den avlägsna gravstenen; tårar kommo i strida svall, hennes huvud darrade ända ned emot blomstervallen och hennes händer emottogo den

fallande pannan. "Min mor! min mor!" utropade hon högt, ty hon viste, att ingen dödlig hörde henne här. Ett saligt minne genomströmmade hennes hjärta dock därvid: "jag har uppfyllt din önskan, min mor! din oavlåtliga förmaning till mig har jag
5 lytt. O, varest du nu är, giv mig din välsignelse!"

Om den avlidnas ande nu blickade omkring på vad här föregick, så skulle den där borta vid själva griften hava kunnat skåda de svartklädda, som med omsorg och aktning (dock ej med många ord, ty glasmästaränkans levnad var ju ej att
10 berömma?) sysselsatte sig med det döda stoftet: men här under trädet, till mera glädje för himmelen och livet, knäböjde i en skön bild framtid och eftervärld: denna bild kunde vara för anden att med mera, att med oändlig sällhet se. Himmelsk dygd, ren sedlighet, sann plikt äro ofta ett okänt, misskänt, icke
15 sett. Dold stod dottren, tyst i sin bön: människor sågo henne icke. En svalkande vind gick över blommorna.

Psalmversen var kort, ringningen snart slut, och prästens ord icke flera än handbokens. Allt avlopp således fullkomligen som det skulle: intet fattades, men också intet var tillagt. Under
20 verkgesällens insjunkna ögon syntes litet blått överst på kinderna. Lärpojkar, av frisk hy, fattade de i beredskap stående skovlarna och började nedstörta mullen.

.....

Albert hade nått sin bestämmelse i gathörnet; tagit en
25 kammare en trappa upp på stadskällaren, och vandrade i den, än orolig, nyfiken och väntande på bud; än förstämd, uppstämd och nedstämd. Han såg på klockan, hon var sju på kvällen. Att beställa hästar genast för morgondagen och så snart resa åt Sollebrunn, syntes honom nu omöjligt; men klockan åtta fann
30 han det vara just det rätta. Först måste han väl ändå taga avsked av – och när borde hans återkomst likligen inträffa? Allt detta

kunde väl icke vara överläggningar av allrämest invecklade art; men han hade redan vant sig att med en överlägga om så mycket; han ville göra så även nu, och han fann sig ensam.

Hans oro samlade sig slutligen i en enda brännpunkt: han
5 satt tyst, stel och stirrande i sin hörnsoffa med undran på att intet bud kom. Han hörde en uppasserska slå i några dörrar till rum utanföre. Han ropade henne med dundrande stämman. Hon anlände i flygande. "Giv mig en kopp te!" sade han och såg vild ut.

Van vid ovanliga resande, gick hon sin väg beskedligt,
10 tigande och utan undran. Då ropade han henne tillbaka, och hon kom åter. "Hörde du vad jag begärde?" röt han. – Ja, herre. – Så låt det gå fort, medan jag sitter här och väntar !" – Icke har herrn väntat på mig, så mycket vet jag, sade hon stött och gick ut med en liten fnurr.

15 "Ack, vad jag väntar på dig!" utbrast han suckande inom sig, utan att hava hört på den utgångna flickan.

Teet kom, hett och starkt. Själva hon, som bar det, såg förargad ut; ty tålmodet kan förgå på vem som helst; och när sergenten förde koppen till läppen, brände han sig så "fördjävlat",
20 att han ropade: det var fan!

Kunde du då icke hava väntat litet med det? utbröt han; jag är icke skapt att skällas.

"Icke jag heller," svarade Lidköpingsflickan vigt.

Är du rasande?

25 "Nej, det behövs icke mer än en sådan."

Jag vill lägga i mera socker och grädde, så svalas det av, anmärkte sergenten, återkommen till visdom och bättre lynne. Vad är klockan?

"Det rör mig icke."

30 Du är dock fan given.

"Skall det vara en kopp till?"

Jag ser klockan är snart nio, och intet bud! bädda åt mig i
rappet, jag vill lägga mig, så har jag något att göra. Ja, slå i en
kopp till.

”Skall den drickas på sängen?”

5 Slå i och låt den stå där, så får jag se. Jag går ut på gatan,
att se mig om; men kommer något bud, så ropa genast upp mig.
Och bädda emellertid.

”En konstig offsér!” sade flickan, sedan han gått ut; ”men
han väntar bud, och jag bryr mig icke om honom.” Hon bäddade
10 hastigt och raskt: hon var ond: kuddar och lakan foro som
kanaljer fram och åter under hennes händer. I rappet – som
han begärt – vart sängen färdig.

Verkligen melankolisk, huvudet sänkt emot bröstet och
blek återkom sergeanten. ”Har intet bud hörts av?” frågade han
15 med den allrabeskedligaste stämma den utför trappan
nedhoppande uppasserskan.

Nej; men allt är i ordning däruppe. Hon försvann i de
undre regionerna. Han gick trappan upp.

Kommen till sig, sade han intet. Han kastade ännu en blick
20 genom fönstret på gatan, för att erfara om icke – men ingen
syntes.

Han satt länge vid rutan; men ingenting hände, mer än att
det blev allt gråare omkring honom. ”Jag lägger mig!” sade han
slutligen högt, men långsamt och likasom i letargi. Emot detta
25 hans påstående hördes ingen invändning. Ingen var närvarande
att bestrida honom det allraminsta.

Letargiskt klädde han av sig, lade sig och somnade, svept i
källarmästarens lakan och gråspräckliga sidentäcke, dyrbart i
sig själv, men utan värde för sergeanten.

30 Morgonen därpå – som var en torsdag igen, för att döma
efter aftonen förut, vilken varit en onsdagskväll – morgonen

därpå inträffade, att sergeanten vaknade. Ingen hälsade på honom, ingen steg upp vid hans sida, ingen nickade; till och med ingen kom in, ty frukost hade han aftonen förut i bedrövelsen alls icke beställt. Dock var han så pass karl för sig,
 5 att han steg upp och ställde sig på golvet.

”Obegripligt!” tänkte han.

Han tvättade huvudet med kallt vatten, klädde sig så elegant, som uniformens snitt medgav, och steg slutligen fram för en stor väggspegel att ordna det övriga. De genom sin
 10 blekhet finhylta kinderna, de stora, mörka och nu smäktande ögonen, det grant lockade håret: hela den bilden i spegeln såg ut som om han i sanning avancerat till fänrik. Förargelse vaknade härvid, emedan han på en tid fått ett avgjort och outgrundligt begär att stanna på underofficersgraden. ”Hut vekling!”
 15 mumlade han: mörka blixtar uppstodo i ögonvråna, och han slungade åt sin vederpart innanför glaset vreda, morska blickar, som den där i spegeln av begripliga skäl genast återgav. Så uppmuntrade dessa bägge herrar varann, och inom en stund såg sergeanten ut som en svensk Akilles.

20 Någon kom trippandes, dörren öppnades, och uppasserskan steg in med anmälan, ”att bud i går aftons avhämtat sakerna, och att de där rummen, som skulle hyras – ”

Bud? och jag har icke förr än nu fått höra därav! Åskor hotade i dessa ord. Flickan vek hastigt mot dörren, men
 25 hämtade sig och förklarade, att budet så sent inträffat, att herr majoren då redan längesedan insomnat, och att hon visst icke vågat –

”Varifrån var budet?”

Från Videbeckskan.

30 ”Videbe – – (åter en åskblick: dock kunde han icke neka sig, att så just kunde rätta termen låta för det där mellantinget,

som han så mycket grubblat över. Själv nändes han likväl icke tala ut namnet så.)

Ja, eller ifrån det huset, rättare sagt, fortfor flickan; ty Videbeckskan själv hon är då äntligen borta. Men lärpojarna
5 kände riktigt igen sakerna och buro dem till sin döda matmors hus.

”Döda! vad säger du? himmel och fasa? död? nej – och jag fick ej veta något i går?”

Flickan svarade häpen: budet sade, att de där rummen,
10 som ville hyras, de kunde nu få hyras, och att klockan åtta på morgonen i dag skulle de beses. Därföre tyckte jag det icke var värt att störa herr majoren förr än nu på morgonen klockan sju.

”Beses klockan åtta, sade budet? se här! klockan är åtta om en kvart. Men – evige Gud! Död? Det är omöjligt! omöjligt!
15 omöjligt!”

Han störtade ut och frågade i dörren efter vägen till Videbeckska huset. Uppasserskan berättade och tecknade det, så gott hans otålighet och hennes bestörtning tilläto. Han skyndade bort.

Denna morgon var undransvärt vacker. Sergeanten kom
20 ned till en av gatorna vid Lidan: dagens friska, nya sol, jämte det blåa, det gröna, det vita, i luft, på trän, på – ack, nog borde väl sergeanten haft sinne att se och glädjas åt så mycket? nog borde han av berättelserna under föregående dagar nu kunnat
25 finna, att det var Videbeckskan, modren, och alls icke Videbeckskan, dottren, som dött. Men han var så tankfull, att han gick utan all eftertanke.

Slutligen såg han ett litet rött trähus med Strängnäs-tycke, dock välbehållet. En lång rad strött granris på gatan mötte
30 honom: det klack i bröstet: han hade nu dödsspåret att gå efter.

Genom en plankport med klinka kom han in på en rymlig, nysopad gård. Han steg upp på en låg, men bred farstutrappa. Sjelva farstudörren, tämligen stor, var sirad med lönn- och björkruskor. Körvel och färskt älggräs doftade ifrån farstugolvet. Denna milda vällukt mötte honom således, men hans knän darrade, ty han anade, att den, såsom bruket var, hade för ändamål att dölja ångan av det förskräckliga.

En åldrig kvinna kom honom till mötes: snygg, men ytterst tarvligt klädd, en blandning av bekymmer och godhet i anletet. Åter skar det i hans hjärta. "Detta är säkert gamla Maja!" tänkte han. Vad skulle han säga? huru skulle han begynna? Slutligen stammade han:

"Jag har fått höra, att här skulle finnas rum – "

Att hyra? ja, en trappa upp, om jag får lov att visa herrn.

Han gick åt trappan, men han ryste, ty om hon verkligen var död, vad i herrans namn skulle han då med rummen? Hans fot höll på att snava över första trappsteget, han vände sig om till den gamla tjänarinnan, han ville fråga något, men tungan vägrade att lyda. För att dock något göra, sade han: "innan jag går upp, låt mig veta hyran?"

Tjugu riksdaler riksgälds på år, men tolv på halvår, min herre. Var så god –

Kalla, dystra, skärande ord! men jag skäms att icke gå upp, då jag hitkommit, tänkte han. Han flög uppför trappan.

Visarinnan förde honom in i tvenne små rum med rosiga tapeter. "Var så god och sitt ned och bese dem emellertid," sade hon, gick ut och låste dörren.

Sitta ner? nej minsann. Store Gud, vad skall jag här och göra? Vilka rum likväl? trevliga! himmelskt trevliga! Här är nyss skurat, som om det skett i natt? ordnat, fejat, och springfärska gardiner uppsatta. En gäst har väntats, det synes. Och lövkojor i fönstren?

Se, vilka speglar med ramar? ramarna också av glas med underlagt
 guldpapper. Alldeles så. Och det inre rummet? Även där rosiga
 tapeter? men på annat sätt. Ack, den som här finge bo, och – om,
 det vill säga, om – gode Gud! – Om dessa små rum var det ganska
 5 säkert hon drömde den natten i Arboga, då – ”

Dörren öppnades. Hon steg in. Sergeanten for litet åt sidan
 vid anblicken av en svart flicka: en flicka i ratine med Saras
 huvud, milt leende då hon märkte hans häpnad: en bred, vit,
 finstärkt linong-krage över bröstet.

10 ”Jag har sorg, som du ser,” sade hon.

Vad jag är glad, du lever? du ler? utropade han.

Den sorg, varom hon talade, satt som en fin skymning
 omkring det översta av hennes ögon. Men vitögats emalj sken
 blåvitt, såsom alltid förr, och pupillerna glänste. ”Albert!”

15 sade hon.

Han svarade intet: blott såg.

Vad tycker du om dessa rum? vill du hyra dem? men du
 kan icke känna dem mycket ännu. Får jag icke nu bjuda dig ned
 i mitt, så skall du få se huru jag har det: frukosten väntar. Och
 20 börjar du icke dina resor straxt i dag, så ber jag dig ock hos mig
 till middagen. Går allt detta an, Albert?

Han sade ändå intet. Men i hela uttrycket av hans ansikte
 låg detta svar: Det går an!